

KÜÇÜK ÖLÇEKLİ İŞLETMELERİN GİRİŞİMCİLİK ÖZELLİKLERİNİN BELİRLENMESİ ÜZERİNE BİR ALAN ARAŞTIRMASI: DENİZLİ İLİ ÖRNEĞİ

Şenol OKAY*

Mehmet KARAHAN**

Özet: Bu çalışmanın amacı, küçük ve orta ölçekli işletmelerin ülkemiz ekonomisindeki önemli konumu gereği söz konusu işletmelerin girişimcilik özelliklerinin değerlendirilmesidir. Bu özellikleri ortaya çıkarmak için, Denizli Sanayi Odası'nda kayıtlı işletmelerden faal olan 220 küçük işletme sahibi ile yüz yüze görüşülerek anket yöntemiyle veriler toplanmıştır. Elde edilen verilerle frekans, yüzde ve faktör analizi hesaplamaları yapılmıştır.

Denizli ilindeki girişimciler çoğunlukla erkek, genç denecek yaşlarda, ailenin ortanca çocuğu ve ilköğretim mezunlardır. Araştırma sonuçlarına göre, girişimcilerin yetenek puan ortalamaları 103 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin faktör analizi sonucunda dokuz ana faktör belirlenmiştir ve bu ölçeğin alfa güvenilirlik katsayısı 0.80 olarak hesaplanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Girişimcilik, girişimcilik yeteneği, faktör analizi

An Example Field Survey For Determining Of Entrepreneurship Characteristics Of Small Scaled Enterprises In Denizli

Abstract: The main goal of this study is to evaluate the entrepreneurship characteristics of the small and medium sized enterprises having an important role in Turkey economy. The surveying data was collected to obtain these characteristics by using face-to-face interview method on 220 active business enterprises registred in the chamber of industry of Denizli. The computations of frequency, percentile and factor analysis was carried out by obtained data.

Most of entrepreneurs in Denizli are young male, the second child in theirs family and graduated from primary school. According to investigations, mean ability score of the entrepreneurs was calculated as 103. The factor analysis of scale yields 9 factors and alpha reliability index was computed as 0.80.

Keywords: Entrepreneurship, Ability of entrepreneurship, Factor analysis

* Yrd. Doç. Dr. Pamukkale Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi

** Öğr. Gör. İnönü Üniversitesi

Giriş

Günümüzde rekabetin küresel bir nitelik kazanması ile birlikte girişimcilik konusu yönetim disiplini içerisinde önemli araştırma konularından biri haline gelmiştir. Girişimcilik kelimesi, literatürde ilk kez 1730’larda Fransız Richard Cantillon tarafından kullanılmıştır. John Stuart ile İngiliz yazınındaki kullanımı ise 19. yüzyıla rastlamaktadır (Çetindamar, 2002: 33).

Kavram olarak girişim ve girişimcilik noktasında 19. yy ekonomistlerinden J. Schumpeter’in katkıları esaslı olmakla birlikte kavramın gelişiminde ekonomi biliminin yanında psikoloji, sosyoloji ve ekonomi tarihinin yaklaşımları da kullanılmıştır (Swedberg, 2000: 12). Bu bağlamda J. Schumpeter’e göre kapitalist toplumların gelişmesinde girişimcilerin bire bir katkısı bulunmaktadır (Çelik ve Akgemci, 2007: 15). Nihayetinde girişimcilik, dünya iktisat ve sosyal tarihinde karşılaşılan en etkili ekonomik güç olarak bilhassa son yirmi yıldan bu yana tartışılmaktadır (Kuratko, 2005: 577).

Bozkurt (2000:12) girişimciliği yaşadığımız çevrenin yarattığı fırsatları sezme, o sezgilerden düşler üretme, düşleri projelere dönüştürme, projeleri yaşama taşıma ve zenginlik üreterek, insan yaşamını kolaylaştırma becerisine sahip olma olarak vurgulamaktadır. Girişimci aynı zamanda, gördüğü fırsatları değerlendirme yolunda kendi girişimcilik anlayışıyla stratejiler geliştiren, bu sayede değişimin öncülüğünü yapan kişidir (Özkara vd., 2006: 222). Akdemir (2004: 25) ise: “Bilgiyi temel alarak, genel eğilimlere ve kendisine uygun bir alanı seçerek ve/veya bilgisini girişimciliğe konu ederek, herhangi bir finansman yöntemi kullanıp, dünyalı tüm insanların yararı için mal ve hizmet üretmek amacıyla işletme açıp ekonomik gereksinimini, ekonomik zenginliğini, bağımsızlığını, sosyal prestijini, kendini kabul ettirmeyi ve kendisini aşmayı, açtığı işletmesinde sürdüren, sürdürme arzusunda ve çabasında olan herkes girişimcidir” şeklinde tanımlamaktadır.

Peter Drucker ise girişimciyi, sahip olduğu kaynakları düşük verimlilik alanlarından, yüksek verimlilik alanlarına yönlendiren ve orada tutmayı başarabilen kişi olarak tanımlamaktadır. Bunun yanında girişimcilik bir disiplin, hem de oldukça katı bir disiplindir (Drucker, 2003: 89, Çelik, 2006: 468). Girişimci, kâr elde etmek amacıyla mal veya hizmet üretmek veya pazarlamak için üretim faktörlerini bir araya getiren, belli bir risk taşıyarak işletmeyi kuran ve bu işletmeyi ya yöneten

ya da yönetim konusunda profesyonel bir uzmandan yardım alan kişi olarak da tanımlanabilir (Efil, 2006: 7). Girişimcilikle işveren ve patron kavramları da karıştırılmaktadır. Burada patron, bir girişimci olabileceği gibi aynı zamanda bir sermaye sahibi, işveren ya da bir yönetici durumunda da olabilir (Müftüoğlu, 2004: 11-12).

Girişimci bireyleri diğer bireylerden ayırmada ve başarılı girişimcileri ortaya çıkarmada, bireysel farklılıklar üzerinde durulmakta ve önceki iş deneyimi, başarı ihtiyacı, kontrol odağı, üstün sosyal beceriler ve kişisel kararlılık gibi bireysel faktörlere odaklanılmaktadır (Luthans ve Ibrayeva, 2006: 95-96; Markman ve Baron, 2003: 287-294).

Schermerhorn'a göre bir girişimcinin sahip olması gereken bazı karakteristik özellikleri vardır. Bu özellikler; içsel kontrole yoğunlaşması, inatçı ve dinamik bir kişiliğe sahip olması, kendine güvenmesi, kendi kendini motive etmesi, risk ve sorumluluk üstlenmesi, faaliyet merkezli olması, yeniliklere açık ve büyüme tutkusuna sahip olması olarak ifade edilebilir (Bakırtaş ve Tekinşen, 2006:128). Schumpeter'e göre girişimciliğin dört değişik davranışsal göstergesi bulunmaktadır. Bunlar pazara yeni bir ürün ve hizmet sunmak, üretimde yeni bir yöntem geliştirmek, henüz keşfedilmemiş bir talep boşluğu yakalamak ve bir sanayi dalında yeni bir firma kurmaktır (Karasioğlu ve Duman, 2006: 149). Girişimcilik tutum ve davranışlarının, rekabetçi ortamlarda başarılı olmak ve büyüyüp gelişmek amacıyla olan her büyüklükteki firma için gerekli olduğu anlaşılmaktadır (Covin ve Miles, 1999: 47-51).

Küreselleşen endüstriler ve ekonomiler açısından işletme yapılanmasında ve ülke ekonomisinde son zamanlarda önem kazanan konulardan biri de girişimcilik olmuştur. Ülke ekonomilerinin kalkınması ve toplumsal gelişmesinde girişimcilik, temel bir unsur olarak görülmekte ve potansiyel üretim gücünün kullanılması açısından da anahtar rol olarak araştırmalarda yer almaktadır. Bu anlamda girişimciler, riskler ve belirsizlikler karşısında sermaye oluşturmak için gerekli kaynakları toplayarak ve fırsatları yakalayarak kâr ve büyüme amacıyla yeni işler kuran kişiler olmanın yanında (Scarborough ve Zimmer, 2000: 4) aynı zamanda küçük işletmeyi başarı ile yönetebilen yenilikçi ve azimli kişilerdir (Tekin, 2005: 3). Girişimciler, fırsatları yakalamada, kaynakları toplamada ve gerekli anlaşmaları yapmada beceri sahibi olmanın ötesinde vizyon, liderlik ve tutku gibi niteliklere de haiz olmalıdırlar (Isenberg, 2008: 109).

Bilgi ve teknolojiyi başlıca niteleyici olarak belirtebileceğimiz günümüz küresel rekabet ortamında ulusal ve/veya uluslar arası işletmelerin yenilik ve değişim trendinde yer almaları da kaçınılmaz olmaktadır. Sürekli değişen ve belirsizleşen piyasa koşullarında, yeni fikirler üreten ve sunan işletmelerin başarısında girişimciye ve girişimci kültüre atfedilen önem ve pay ise bir başka gerçeklik olarak karşımıza çıkmaktadır. Nitekim yenilikçilik, girişimcilik sürecinin anahtar bir fonksiyonudur (Kuratko ve Hodgets, 1998: 122). İşyeri kurma veya iş geliştirme sürecinde yer alan yenilik getirme, ölçülebilirlik ve uyum sağlama faaliyetlerinde, (Gerber, 1997: 123) yenilik getirme ayrı bir öneme sahiptir.

Girişimcilik faaliyetleri, bilhassa ülkemiz gibi gelişmekte olan ülkeler açısından, küçük işletmelerde bir iş kurmak şeklinde başlamaktadır.

Ülkemiz ekonomisinde sayıca % 97'leri bulan bir konumda yer alan (Çelik ve Akgemci, 2007: 149) KOBİ işletmelerinin sahip ve yöneticilerinin girişimcilik eğilim ve yeteneklerinin incelenmesi oldukça önemli bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda yapılan bu çalışmada Denizli ilinde faaliyet gösteren küçük ve orta ölçekli işletmelerden örneklem seçilen 220 işletmeye anket çalışması yapılarak işletme sahiplerinin girişimcilik yeteneklerinin, genel bilgi ve eğitim düzeylerinin ve bu noktada görülen sorunların belirlenmesi amaçlanmıştır.

Araştırmanın Kapsamı Ve Yöntemi

Araştırmanın evreni, Ekim 2009 rakamlarına göre Denizli ilinde faaliyet göstermekte olan ve sanayi sicil belgesine sahip olan 1770 küçük ve orta ölçekli işletmeden (DSO, 2009) random örnekleme yöntemiyle seçilen 220 küçük ve orta ölçekli işletmeden oluşmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak, Tekin (1999: 227-234) tarafından geliştirilen, 40 soruluk "Girişimcilik Yetenek Testi" kullanılmıştır. Bu ankette girişimcilerin kişisel özelliklerini belirlemeye yönelik 10 soru ve girişimcilik eğilimlerinin belirlenmesine yönelik 30 soruluk bir ölçek bulunmaktadır. Ölçekteki derecelendirme 5'li Likert ölçeğine uygun olarak "1- Hiçbir zaman, 2- Bazı zaman, 3- Kısmen, 4- Çoğu zaman, 5- Her zaman" şeklinde düzenlenmiştir.

Girişimcilik eğilimlerini belirleyebilmek için, uygulanan anketten elde edilen verilerin öncelikle frekans ve yüzdeleri hesaplanmıştır.

Daha sonra, girişimcilik özelliklerinin belirlenmesine yönelik 30 maddelik ölçek üzerinde faktör analizi yapılarak öne çıkan eğilimler tespit edilmiştir. Ölçeğin Cronbach alfa güvenirlik katsayısı 0,80 olarak bulunmuştur. Veri toplama aracından elde edilen veriler, bilgisayar ortamına aktarılmış ve SPSS programı kullanılarak istatistiksel analizleri yapılmıştır.

Araştırmanın Bulguları Ve Değerlendirme

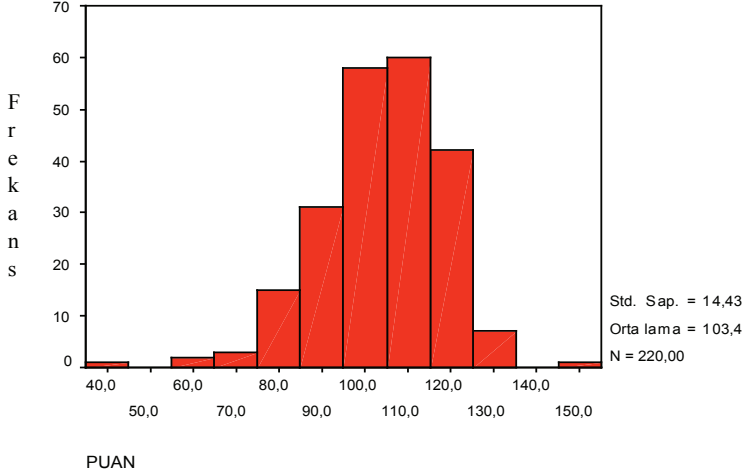
Demografik Veriler (Girişimcilerin Genel Özellikleri)

Araştırmaya katılan toplam 220 girişimcinin %69 (152)'si erkek ve %31 (68)'i bayandır. Girişimcilerin çoğunluğu %40 (89)'u 21-30 yaş gurubunda, %30 (67)'si 31-40 yaş aralığında ve %17 (37)'si ise 41-50 yaş grubundadır (Toplamda %71'i 21-40 yaş aralığında yani oldukça genç olarak yorumlanabilir). Araştırmaya katılan girişimcilerin çoğunluğu %36 (79)'u, ailenin ortanca çocuğu, %31 (69)'u ailenin en büyük çocuğu, %25 (55)'i ise ailenin en küçük çocuğudur. Girişimcilerin çoğunluğu %30 (67)'si ortaokul, %27 (60)'i ilkokul, %25 (56)'sı yüksekokul, %14(31)'i lise mezunudur. Araştırmaya katılan girişimcilerin aylık ortalama gelirleri, çoğunlukla %44 (98) oranında 1.000.-TL ve üzeri, %15 (34)'ü ise 901-1000.-TL arasındadır. Aylık ortalama harcamaları ise; çoğunlukla %27 (60) oranında 1.000.- TL ve üstü, %23 (50)'si 801-1000.-TL, %10 (23)'ü ise 401-500.-TL arasındadır.

Girişimcilerin çoğunluğu %27 (59)'unun ebeveynlerinden hiçbiri, çalışma hayatının bir bölümünde kendi işinin sahibi olmamış; %24 (54)'ünün ebeveynlerinin birisi çalışma hayatının büyük bir kısmında kendi işinin sahibi olmuş; %20 (45)'inin ebeveynlerinden birisi kendi işinin sahibidir. Araştırmaya katılan girişimcilerin yarısından fazlası olan %52 (114)'ü girişimcilikle ilgili hiç eğitim almamış; %32 (71) kişi eğitim aldığını bildirmiş ve %16(35)'i ise kısmen eğitim aldığını belirtmiştir. Girişimcilerin %44 (97)'sinin girişimcilik yapmak için yeterince sermayesi yoktur. Buna karşın, %31 (68)'inin yeterince sermayesi vardır ve %25 (55)'inin ise sermayesi kısmen vardır. Girişimcilerin %51 (112)'si hangi kurumdan kredi desteği alacağını bilmekte; %24 (54)'ü bilmemekte ve %24 (54)'ü ise kısmen bilmektedir.

Araştırmaya katılan toplam 220 girişimcinin, girişimcilik yetenek puanı ortalaması 103 puan olarak hesaplanmıştır. Şekil 1 'de girişimcilik yetenek puan dağılımı görülmektedir. Hesaplanan bu puan ortalaması,

Tekin (1999:236)'in belirttiği üzere, girişimcilik eğitimi alabilmek için gerekli puan olan en az 100 puanın üzerinde bir değerdir. Araştırmaya katılan girişimcilerin girişimcilik yetenek puan ortalamaları düşük olsa da, büyük çoğunluğunun girişimciliğe eğilimli olduğunu söylemek mümkündür.

Şekil 1. Girişimcilik yetenek puan dağılımı

Faktör Analizi

Çalışmada girişimcilik yeteneklerini belirlemede kullanılan 30 maddelik ölçek, rotasyon sonucu 9 ana maddeye düşürülmüştür. Bu faktörel boyutlara ilişkin faktör yükleri ve Eigen değerleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir. Eigen değeri, gruplar arası kareler toplamının grup içi kareler toplamına oranını göstermektedir. Elde edilen matris, asal bileşenler yöntemiyle analiz edilmiştir. Faktör analizinde oluşturulan matrislerin her bir elemanı her bir değişkenle her bir faktör arasındaki korelasyonu gösteren faktör ağırlıklarıdır. Çok küçük korelasyona sahip değişkenler elenerek daha az faktörel boyut elde edilmiş ve daha yüksek varyans açıklamasına ulaşılmıştır. Tablodaki değerlerin 0,4 ve altındakilere yer verilmemiştir. Faktör analiziyle yapılan analizin Kaiser-Mayer-Olkin (KMO) testi ile de değerlendirilmesi gerekmektedir. KMO testinde 0,5 ve üzeri değerler, örneğin ölçüm yetersizliğine sahip olduğu ve faktörlere analizin uygulanabileceği sonucunu çıkarır. Aynı şekilde Bartlett testinin de önem derecesinin 0.05'ten düşük çıkması gerekmektedir.

Tablo 1. Değişkenlere ilişkin faktör analizi

Faktörler	X	S	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Fak1											
VAR00035	3,3227	1,1549	0,684								
VAR00036	3,2727	1,2156	0,680								
VAR00037	2,8318	1,2692	0,661								
VAR00034	3,6545	1,2045	0,534								
VAR00033	3,1591	1,2115	0,517								
VAR00031	2,5727	1,3342	0,475								
Fak2											
VAR00024	3,5727	1,4042		0,773							
VAR00025	3,3955	1,5149		0,689							
VAR00023	3,4045	1,3963		0,654							
VAR00027	3,7545	1,3426		0,613							
Fak3											
VAR00017	3,0318	1,2253									
VAR00012	3,7455	0,9786			0,776						
VAR00013	3,7409	1,0074			0,770						
VAR00015	4,0364	0,9356			0,559						
Fak4											
VAR00040	4,4000	0,9764				0,815					
VAR00039	3,9818	1,0067				0,567					
VAR00016	3,9455	1,0966				0,484					
Fak5											
VAR00028	3,3773	1,3132					0,761				
VAR00029	3,2955	1,1303					0,701				
VAR00030	3,1818	1,1988					0,621				
Fak6											
VAR00020	3,2545	1,1098						0,824			
VAR00021	3,1364	1,0978						0,736			
Fak7											
VAR00019	3,9500	1,0779							0,699		
VAR00014	3,4500	1,1556							0,645		
VAR00022	3,1545	1,2437							0,415		
Fak8											
VAR00026	2,7045	1,4363								0,642	
VAR00032	2,9045	1,4190								0,547	
VAR00018	4,1045	1,1116								-,489	
Fak9											
VAR00038	3,2500	1,3020									0,691
VAR00011	3,5182	1,2293									0,495

Tablo 1’de 9 faktörel boyuta ait ortalama, standart sapma ve faktör yükleri verilmiştir.

Faktör 1; faktör yükleri 0.684 (madde 35) ile 0.475 (madde 31) arasında değişmektedir. Rotasyon değerleri incelendiğinde toplam varyansın % 8.452’sini açıkladığı görülmektedir. Bu durum ölçekteki en başarılı yığılmanın faktör 1’de olduğunu göstermektedir. Özdeğeri 2.536’dır. Faktör 1’deki alt maddelerin içerikleri dikkate alınarak bu faktöre “*Girişimcinin kişisel özellikleri ve özgüveni*” ismi verilebilir.

Faktör 2; faktör yükleri 0.773 (madde 24) ile 0.613 (madde 27) arasında değişmektedir. Rotasyon değerleri incelendiğinde toplam varyansın % 8.182’sini açıkladığı görülmektedir. Özdeğeri 2.455’dir. Faktör alt maddelerinin içerikleri dikkate alınarak bu faktöre “*Girişimin tanıtımı ve sektör ilişkileri*” ismi verilebilir.

Faktör 3; faktör yükleri 0.776 (madde 12) ile 0.559 (madde 15) arasında değişmektedir. Rotasyon değerleri incelendiğinde toplam varyansın % 7.861’ini açıkladığı görülmektedir. Özdeğeri 2.358’dir. Faktör alt maddelerinin içerikleri dikkate alınarak bu faktöre “*Girişimcinin liderlik, mücadele azmi ve sermaye gücü*” ismi verilebilir.

Faktör 4; faktör yükleri 0.815 (madde 40) ile 0.484 (madde 16) arasında değişmektedir. Rotasyon değerleri incelendiğinde toplam varyansın % 6.509’ünü açıkladığı görülmektedir. Özdeğeri 1.953’dür. Faktör alt maddelerinin içerikleri dikkate alınarak bu faktöre “*Kriz yönetim gücü ve başarı istağı*” ismi verilebilir.

Faktör 5; faktör yükleri 0.761 (madde 28) ile 0.621 (madde 30) arasında değişmektedir. Rotasyon değerleri incelendiğinde toplam varyansın % 6.241’ini açıkladığı görülmektedir. Özdeğeri 1.872’dır. Faktör alt maddelerinin içerikleri dikkate alınarak bu faktöre “*İşbirliği ve yetki devri*” ismi verilebilir.

Faktör 6; faktör yükleri 0.824 (madde 20) ile 0.736 (madde 21) arasında değişmektedir. Rotasyon değerleri incelendiğinde toplam varyansın % 6.203’ünü açıkladığı görülmektedir. Özdeğeri 1.861’dir. Faktör alt maddelerinin içerikleri dikkate alınarak bu faktöre “*Karar vermede esneklik*” ismi verilebilir.

Tablo 2. Faktör analizi sonucunun varyans açıklaması

CComponent	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings			Rotation Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	4,834	16,112	16,112	4,834	16,112	16,112	2,536	8,452	8,452
2	2,604	8,679	24,791	2,604	8,679	24,791	2,455	8,182	16,634
3	1,995	6,649	31,440	1,995	6,649	31,440	2,358	7,861	24,495
4	1,755	5,849	37,289	1,755	5,849	37,289	1,953	6,509	31,004
5	1,496	4,988	42,277	1,496	4,988	42,277	1,872	6,241	37,246
6	1,383	4,611	46,888	1,383	4,611	46,888	1,861	6,203	43,449
7	1,290	4,301	51,189	1,290	4,301	51,189	1,586	5,288	48,736
8	1,149	3,830	55,019	1,149	3,830	55,019	1,528	5,092	53,829
9	1,054	3,512	58,531	1,054	3,512	58,531	1,411	4,702	58,531
10	,968	3,228	61,759						
11	,939	3,129	64,888						
12	,902	3,006	67,894						
13	,846	2,819	70,713						
14	,817	2,724	73,437						
15	,716	2,387	75,824						
16	,706	2,354	78,178						
17	,642	2,140	80,318						
18	,633	2,111	82,428						
19	,600	2,000	84,429						
20	,562	1,873	86,302						
21	,534	1,778	88,080						
22	,516	1,721	89,802						
23	,496	1,653	91,455						
24	,457	1,524	92,979						
25	,434	1,448	94,427						
26	,418	1,393	95,820						
27	,356	1,185	97,005						
28	,332	1,105	98,110						
29	,315	1,051	99,161						
30	,252	,839	100,000						

Faktör 7; faktör yükleri 0.699 (madde 19) ile 0.415 (madde22) arasında değişmektedir. Rotasyon değerleri incelendiğinde toplam varyansın % 5.288’ini açıkladığı görülmektedir. Özdeğeri 1.586’dır. Faktör alt maddelerinin içerikleri dikkate alınarak bu faktöre “*Yenilikçilik ve iş planlama*” ismi verilebilir.

Faktör 8; faktör yükü 0.642 (madde 26) dir. Rotasyon değerleri incelendiğinde toplam varyansın % 5.092’sini açıkladığı görülmektedir. Özdeğeri 1.528’dir. Faktör alt maddelerinin içerikleri dikkate alınarak bu faktöre “*Yakın çevre desteği*” ismi verilebilir.

Faktör 9; faktör yükleri 0.691 (madde 38) ile 0.495 (madde 11) arasında değişmektedir. Rotasyon değerleri incelendiğinde toplam varyansın % 4.702’sini açıkladığı görülmektedir. Özdeğeri 1.411’dir. Faktör alt maddelerinin içerikleri dikkate alınarak bu faktöre “*Kişisel performans ve başarıda şans faktörü*” ismi verilebilir.

Faktör çıkarmadan önce ve rotasyondan sonra özdeğerleri (eigen values) Tablo 2’de gösterilmiştir. Eigen değerleri, 1’den büyük olarak 9 faktör şeklinde bulunmuştur. İlk faktör, varyansın yaklaşık %16’sını açıklamakayken; rotasyon, faktörlerin görelî önemini eşitlemektedir (Faktör 1’in katkısı, varyansı %16’dan %8’e düşürmüştür). 9 faktör, toplam varyansın yarısından çoğunu (%58.531) açıklamaktadır.

Tablo 3. Faktör analiziyle ilgili KMO ve Bartlett testi

Kaiser-Meyer-Olkin Örnek Yeterlilik Testi		0,729
Bartlett’s Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	1546,647
	df	435
	Sig.	0,000

Örnekleme büyüklüğünün yeterli olup olmadığına dair yapılan KMO testi sonucu, Tablo 3’de görüldüğü gibi 0.729 bulunmuştur. Bu sonuç, verilerin faktör analizinde kullanılabileceğini göstermektedir (sonuç 0,7-0,8 arasında ise iyi, 0,5-0,7 arası orta, -en az 0,5 olmalıdır; eğer 0, 5’ten küçükse daha fazla veri toplanmalıdır-).

Bartlett testi özgün korelasyon matrisi, kimlik matrisi (tüm korelasyon katsayıları sıfır) ile aynı olup; boş hipotezini test etmektedir. Bu testin anlamlı olması önemlidir. Zira aksi durum, değişkenler arasında ilişki olmadığı anlamına gelmektedir (Tonta, 2008: 30). Nitekim Tablo

3’de görüldüğü gibi bu değer, sıfır (0.000) bulunmuş; bu nedenle sonuç anlamlı kabul edilmiştir.

Sonuç Ve Öneriler

Girişimcilik, serbest rekabet ekonomisinin en önemli unsurlarından birisidir. Bir ülkede girişimcilik olmaksızın serbest rekabet sistemi tam anlamıyla işlemeyecektir. Bu noktada Türkiye açısından girişimcilik birçok yönden önem taşımaktadır (Tekin, 2005:27).

Ülkemizde son yıllarda özellikle gençler ve orta kuşak arasında girişimcilik ve işadamlığı mesleği oldukça yaygın bir duruma gelmiştir. Özellikle gençler arasındaki başarılı girişim örneklerinin yaygınlaşması girişimciliğin gelişmesini olumlu yönde etkilemiş ve geliştirmiştir. Hem ülkemizde hem de yurtdışında çok başarılı Türk girişimcileri ve işletmeleri bulunmaktadır. Ülkemiz için çok önemli olan bu potansiyelden yeterince yararlanmadığımız görülmektedir. Bu potansiyeli en iyi şekilde değerlendirebilmek için; özellikle ekonomide enflasyonun belirli bir düzeye indirilmesi, girişimcilik teşvik ve kredilerinin artırılması, girişimcilik önündeki önemli engel ve kısıtlamaların kaldırılması gerekmektedir. Ayrıca ülkemizdeki girişimciliği ileri düzeyde olan ülkelerin seviyesine getirmek için girişimcilik mevzuat ve düzenlemelerinin yapılması, gençlere girişimcilik için verilen teşviklerin artırılması, girişimcilik ödül sistemi kurulması gibi düzenlemeler de bir an önce hayata geçirilmelidir.

Çalışma kapsamındaki girişimcilerin %31’inin bayan olması, İzmir, Denizli ve Bursa illerini kapsayan benzer çalışmada (Özer ve Topaloğlu, 2007: 447) elde edilen % 17 oranı ve Konya ili Hadim ve Taşkent ilçelerinde yapılan çalışmada ise % 2 oranında bayan girişimci olması (Tekin vd., 2009: 97) durumları karşılaştırıldığında, Denizli ilindeki bayan girişimcilerin (%31) ekonomik ve sosyal hayatta daha etkin olduğu şeklinde yorumlanabilir. Yine elde edilen bulgulara göre girişimcilerin 21-40 yaş aralığında olanların %71 gibi yüksek bir oranda olması, Denizli ilindeki girişimcilerin oldukça genç yaşlarda iş hayatına başladıkları şeklinde yorumlanabilir.

Diğer yandan Denizli ilindeki girişimcilerin çoğunluğu (%36) ailenin ortanca çocuğudur ve ailelerinde girişimcilik deneyimi olan-

lar çoğunluktadır. Girişimcilerin aylık ortalama gelirleri 1000 TL. ve üzerindedir. Bunun yanı sıra girişimcilerin eğitim durumlarına baktığımızda, çoğunluğun (%57) ilköğretim mezunlarından oluşması, yeterli temel eğitim alınmadan girişimci olmalarının en önemli göstergesidir. Buradan Denizli ilinde üniversite mezunu olanların girişimciliği fazla tercih etmedikleri ve kariyer planlarına almadıkları sonucu çıkarılabilir. Burada özellikle üniversite son sınıf öğrencilerine girişimcilik eğitimi verilmesinin ve kariyer planlarında mutlaka bu seçeneklerin de bulunması gereği açıkça ortaya çıkmaktadır.

Çalışmada yapılan faktör analizi sonucuna göre, ölçekteki en fazla yığılmanın “Girişimcinin kişisel özellikleri ve özgüven” faktöründe (faktör 1, %8,452) olduğu görülmüştür. Bunu takiben, “Girişimin tanıtımı ve sektör ilişkileri”, “Girişimcinin liderlik, mücadele azmi ve sermaye gücü”, “Kriz yönetim gücü ve başarı isteği”, “İşbirliği ve yetki devri”, “Karar vermede esneklik”, “Yenilikçilik ve iş planlama”, “Yakın çevre desteği”, “Kişisel performans ve şans” faktörleri öne çıkmıştır. Girişimcilik yeteneklerini belirlemede kullanılan 30 maddelik ölçekten rotasyon sonucu 9 faktör belirlenmiştir. Bu dokuz faktör toplam varyansın yarısından çoğunu (%58,5) açıkladığından yapılan testin anlamlı olduğu söylenebilir. Bu sonuç ve bulgulardan hareketle Denizli ilinde faaliyet gösteren girişimcilerin kişisel yeteneklerinin ve kendine güvenlerinin yeterli düzeyde olduğu ancak çeşitli faaliyetlerle desteklenmelerinde yarar olacağı önerilebilir.

Araştırma alanındaki işletmelerin, girişimcilik eğilimlerinin yeterli olduğu sonucuna ulaşılabilsede girişimcilik eğitim ve bilgi düzeylerinin son derece yetersiz olduğu ifade edilebilir. Sanayi Odası'nın ve ildeki kamu kurumlarının üniversite ve/veya konusunda uzman kurumlarla işbirliği içinde tanıtım, eğitim ve bilgilendirme organizasyonlarında bulunmaları gerekmektedir. Yüksek öğrenim sahibi girişimcilerin de yetersiz sayıda olması durumuna ise kamu kurumlarının iş imkânları ve fırsatları bağlamında acil ve pratik önlemler alması, olumlu katkılar sağlayabilecektir.

Araştırma sonucu geliştirebileceğimiz diğer öneri ise, işletme sahiplerinin girişimcilik ve işletmecilik alanlarındaki bilgileri güncel olarak takip etmeleri ve ildeki işletmelerin bağlı bulunduğu sivil toplum kuruluşlarının işletme sahibi girişimcilere eğitim programları düzen-

leyerek eğitilmiş ve bilgi sahibi, değişimleri takip edebilen yeni nesil girişimcilerin yetişmelerine katkıları sağlamalarıdır.

Kaynaklar

- Akdemir, A., (2004), İşletmeciliğin Temel Bilgileri, Tuğra Matbaacılık, Isparta.
- Bakırtaş, H. ve Tekinşen, A., (2006), “E-Ticaretin Girişimcilik Üzerindeki Etkileri”, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı 16, 125-138.
- Bozkurt, R., (2000), “Girişimci ve Rol Bilinci”, İş Fikirleri Dergisi, Sayı 2000/12.
- Covin, J.G. ve Miles, M.P., (1999), “Corporate Entrepreneurship and Pursuit of Competitive Advantage”, Entrepreneurship Theory and Practice, 23 (3), 47-64.
- Çelik, A. ve Akgemci T., (2007), Girişimcilik Kültürü ve Kobiler, 2.Baskı, Gazi Kitabevi, Ankara.
- Çelik, A., (2006), “Bir İstihdam Politikası Olarak Girişimcilik”. Kırgızistan–Türkiye Manas Üniversitesi İ.İ.B.F. Uluslararası Girişimcilik Kongresi, Dizi: 11, No: 86, 25-27 Mayıs., 468-469, Bişkek.
- Çetindamar, D., (2002), Türkiye’de Girişimcilik, TÜSİAD Yayınları, İstanbul.
- Drucker, P.F. (2003), Geleceğin Toplumunda Yönetim, Çev: Mehmet Zaman, Hayat Yayınları, İstanbul.
- DSO,(2009). <http://www.dso.org.tr/images/file/istatistik/2009/g10.pdf> (Erişim Tarihi: 08.12.2009)
- Efil İ. (2006), İşletmelerde Yönetim ve Organizasyon, Genişletilmiş 8. Baskı, Alfa Akademi Basım Yayım Dağıtım, İstanbul.
- Gerber, M. E., (1997), Girişimcilik Tutkusu : Küçük İşletmeler Niçin Batar, Nasıl Büyür, 2. Baskı, (Çeviren: Tayfur Keskin), Sistem Yayıncılık, İstanbul.
- Isenberg, D. J., (2008), “The Global Entrepreneur”, Harvard Business Review, 86, 12, 107-111.
- Karasioğlu, F. ve Duman, H., (2006), “Gelişmekte Olan Ülkelerde Girişimcilik Kültürü ve Risk Sermayesi Üzerine Bir İnceleme”. Kırgızistan–Türkiye Manas Üniversitesi İ.İ.B.F. Uluslararası Girişimcilik Kongresi, Dizi: 11, No: 86, 25-27. Mayıs, 149-150, Bişkek.
- Kuratko, D.F., (2005), “The Emergence of Entrepreneurship Education: Development, Trends, and Challenges”, Entrepreneurship Theory and Practice, 29, 5, 577-597.
- Kuratko, D.F. ve Hodgets R. M., (1998), Entrepreneurship: A Contemporary Approach, The Dryden Press, Fort Worth.
- Luthans, F. ve Ibrayeva, E.S, (2006), “Entrepreneurial self-efficacy in Central Asian transition economies: quantitative and qualitative analyses”, Journal of International Business Studies, 37, 92–110.
- Markman, G.D. ve Baron, R.A., (2003), “Person–entrepreneurship fit: why some peop-

- le are more successful as entrepreneurs than others”, Human Resource Management Review, 13, 281–301.
- Müftüoğlu, T., (2004), Girişimcilik, Açık Öğretim Fakültesi Yay, Eskişehir.
- Özer, P. ve Topaloğlu, P., (2007), “Girişimci ve Yöneticilerin öğrenilmiş Gereksinimleri ile Kontrol Odaklarının Kıyaslanmasına Yönelik Bir Araştırma”, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt:16:2, 439-456.
- Özkara, B., Karayormuk, K. ve Köseoğlu, M.A., (2006), “Girişimcinin Son Köyü: Girişimlerin Sürekliliğinin Sorgulanması”. Kırgızistan–Türkiye Manas Üniversitesi İ.İ.B.F. Uluslararası Girişimcilik Kongresi, Dizi: 11, No: 86, 25-27 Mayıs, 222, Bişkek.
- Scarborough, N. M. ve Zimmer, T, (2000), Effective Small Business Management: An Entrepreneurial Approach, 6th edition, Prentice Hall, New Jersey.
- Swedberg, R., (2000), Entrepreneurship: The Social Science View, Oxford University Press Inc., New York.
- Tekin, M., (1999), Girişimcilik: Kendi İşini Kurma ve İşletme, 2.Baskı, Damla Ofset, Konya.
- Tekin, M., (2005), Hayallerin Gerçeğe Dönüşümü: Girişimcilik, 4.Baskı, Günay Ofset, Konya.
- Tekin, M, Kuzu, Ö.H. ve Karahan, M., (2009), “Mikro ve Küçük İşletmelerin Girişimcilik Özellikleri Araştırması: Konya İli Hadim ve Taşkent İlçeleri Uygulaması”, 9. Ulusal Üretim Araştırmaları Sempozyumu, 15-17 Ekim 2009, Eskişehir Osmaniye Üniversitesi, 95-102.
- Tonta, Y., (2008), <http://yunus.hacettepe.edu.tr/~tonta/courses/spring2008/bby208-12-faktör-analizi.ppt> (Erişim tarihi: 20.07.2009).